

ELŐFIZETÉSI DÍJ HELYBEN:
 Egész évre . . . . . 6 frt — kr.
 Félévre . . . . . 3 " — " —
 Negyedévre . . . . . 1 " 50 "

VIDÉKRE POSTÁN KÜLDVE:
 Egész évre . . . . . 6 frt 60 kr.
 Félévre . . . . . 3 " 30 "
 Negyedévre . . . . . 1 " 65 "

Hirdetési díj:
 Egyhasábes petitors egyszeri hírtésnél
 10 kr. többszörinél olcsóbb s minden beig-
 tatásnál 30 kr. kincstári illeték fizetendő.

SZABADSÁG.

A „Szabadkai Közlöny“ helyett

Kiadja: Szalay László A. ügyvéd.

Megjelenik hetenként egyszer: vasárnap. Egyes szám ára 15 kr.

Kapható úgy a szerk.-nél, mint a helybeli könyvkereskedésekben, és Krécsy Gy. könyvtőrnél. — Ugyanazoknál előfizetések és hirdetések is elfogadtnak.

A szerkesztőség és kiadóhivatal:
 I. kőr. Csokonai-tér, 55-ik szám; hová
 a közlésre szánt levelek, előfizetések és
 hirdetések intézendők.

Hirdetések felvételnek:
 Budapest: Haasenstein és Vogler, G. L.
 Berger A. V. és Barna Tivadar.
 Bécsben: Haasenstein és Vogler, D. u.
 M. Sch. lek. Henrik, Stern Mór, Oppel
 A., Danobor: J., továbbá a kultúra
 minden részlete ebből a hirdetés levezet
 iróháza.

A „Nyuntér“ sora 15 kr.

Itt a „kádentia“!

I.
 A szabadkai ugynevezett szabadelvű
 (?) párt lapja a „B. E.“ legutóbbi számá-
 ban a kortes puskalövés mellett megszól-
 lalt már a nagy dob is. „Pusztulunk“ —
 így kiáltanak fel, s aztán elkecsere-
 denek úgy, hogy a krokodil könnyek egész ára-
 data indul meg.

Vádolják Mukits polgármestert, vá-
 dolják az öt pártoló közönséget, s felhív-
 ják a polgárságot, hogy csatakozzanak
 hozzájuk. A kortes cikk a többi között
 így szól:

„1872-ben hivatalos kimutatás szerint a
 városnak rendes évi kiadása 499,113 frt 98 kr.
 volt, a múlt évről pedig bevétel többlet mutató-
 zott 87125 frt 48 kr., a város vagyona teher-
 mentes volt, adósságnak és domesztikának még
 csak hírt sem ismertük. Mukits Jánosnak
 12 évi polgármesterkedése alatt a város több
 mint egy millió köcsönt vet fel, — eladott
 1000 lánál több földet és fölzsátatott mintegy
 2000 lánál közelgelőt — így orias bevétel-
 lett azonban a város adóssága meg is szaporodott
 napról-napra, emelkedett a domesztika évről-évre
 — úgy hogy most már ijesztő mértékben nagygya
 lett és nincs kilátás arra, hogy e veszedelmes
 anyagi nyavalyától a polgárságot megmenthessük.
 Az 1884-ik évi költségvetési előirányzat
 1,128,000 frt 04 kr. kiadást és 844,204 frt 66
 kr. bevételt tüntet fel, — tehát 283,797 frt de-
 ficitelt.“

Lassuk tehát mi ebből az igaz.

Közöltük lapunk legutóbbi számában
 az 1884. évi költségvetési tervezetet, s
 abból az tűnik ki, hogy Szabadka város

- 1) rendes kiadása 821,931 frt 52 kr.
- 2) rendes bevétele 846,204 frt 14 kr.

E szerint felesleg 24203 frt 14 kr.

Honnét merít tehát számadását a
 szabadelvű (?) párt? Talán a rendkívüli
 kiadásokat veszi. Akkor igaza lesz annyiban,
 hogy annyi leend a deficit, a meny-
 nyit majd a közgyűlés megállapít,
 A közgyűlésen ott lesznek a szabad-
 elvűek (?) is.

Mondják ott meg, hogy nem kell
 Szabadkának kövezés, szemkóróda, ipar-
 iskola, újabb tanyai iskolák, színészeti
 segélyezés, sorompóház, vágóhid, csator-
 názás, kaszárnya, bajai szárnyvasut, mo-
 nographia, stb. stb. . . . és akkor ha ezt
 a dicsőséget megszerezték nem lesz defi-
 cit, hanem lesz maradék a bevételből, a
 mit élire rakhatunk.

Ugy ám!

De hát az mind kell a mit elsorol-
 tunk, sőt még annál sokkal többje is hi-
 ányzik városunknak. Rongyos a templom,
 rongyos gymnasiuma, használhatlan a vá-
 rosháza, elavult és veszedelmes a színháza,
 kevés a csatornázása, tönkre megy Palics
 fürdőintézete, rosszak országutai, nyomo-
 ruságosan kevés a rendőrsége, nincs fog-
 háza. stb. . . . stb. . . . Mind építeni,
 javítani kell, erre pedig első kellék a
 pénz.

Ha a város rendes jövedelme nem
 elég honnét vegyünk, hogy a korral ha-
 ladhassunk?

Tekintsenek Magyarországot kormány-
 zatára épen ellenfeleink, s megtalálják a
 választ: „csináljunk adósságot!
 emeljük az adót!“

Ennek meg kell lenni mint halálnak.
 Törvényhatóságunk élete kicsiben azo-
 nos az országéval. Nagyon elmaradtunk.
 Elmaradásunkat nagyon menti az elteme-
 tés, — nem volt vasutunk, nem közle-
 kedhettünk. Ha hibáztatják a szabadelvű-
 eknek látszani akaró ellenfeleink azt, hogy
 Szabadka város törvényhatósága sieti
 emelni a várost. ha hibáztatják, hogy ez
 emelkedést még áldozatok áran, adósság
 és domesztikával is sieteti, akkor legye-
 nek következetesek! A mit hibáztatnak
 Szabadkan, azt hibáztatják Budapestben is.

Politikai lap nem lévén, nem mond-
 hajjuk el lezetlenül az összehasonlítást
 hazánk és Szabadka, s a kormány és tör-
 vényhatóságunk között. de a kinek van
 szeme az olvasson a sorok között, a kinek
 van füle az meghallja szavainkat, s aki-
 nek észte is adott az isten, az megérti a
 mit a fentiek után mi gondolunk.

Szabadka városnak van adóssága,
 kell hogy legyen még több, kell hogy
 kiaknázzuk számtalán többé közlegelőinket,
 kell hogy haladjunk, siessünk, mert na-
 gyon de nagyon elmaradtunk!

Adatok az esketések statisztikájához.

(Különös tekintettel Bács megye és Szabadkára.)

Igen találok jegyezte meg egy magyar
 statisztikus, hogy az ember életének három fő
 mozzanata van: születése, házassága és elhunytja;
 s hogy e három fő mozzanat az a halandók éle-
 tében, midőn még a legesekélyebb emberről is
 beszólnék és írják.

S csakugyan nem lehet elvitatni, hogy e
 három fő mozzanattal nincs semmi is fontosabb
 az emberi életben.

Kettőre közülök, a születésre és halálzásra
 alig van az illetőnek befolyása; születni és meg-
 halni egymást kiegészítő fogalmak, egyik a má-
 sik nélkül nem képzelhető. Az emberi élet e két
 jelenetet naponként látjuk ismétlődni; ezren meg
 ezren lépnek ki naponként a világ színpadára, s
 csaknem ugyanannyi azok száma is, kik letűnnek
 arról. Ha látjuk naponként az új és új arczokat
 fellépni az eltűnt régiek helyett, csupán a termé-
 szet örök törvényének befolyását szemléljük benne.

Másként van ez a házassággal. Itt az em-
 ber önmaga intézi sorsát. S mégis mily kevés
 azoknak száma, kik végső elkecserelettségükben
 is átkoznak születésük perezeit; — a halált már
 gyakrabban hallhatjuk óhajtatni, de csak kevés
 azok száma, kik önmaguk sietének annak kar-
 jaiba; egyedül a házasságot intézi maga az em-
 ber, s mégis! mennyi azok száma, kik felbontják
 a már megkötött frigyot, s mennyi még azoké,
 kik azt felbontani szeretnek!

Maradjunk e tárgyánál, tán épen időszaki
 érdeklél is fog birni egyet más, annak statiszt-
 tikai viszonyairól elmondani.

Nem hiszem, hogy csalódom, ha azt állítom,
 hogy a házasság-kötés azonos fogalom a család
 alapítással ismerni a családi állapotokat és a há-
 zassági a társadalom anyagi és erkölcsi jólétének
 forrásait. De egyszersmind erkölcsi statistika is,
 mely bepillantást enged vetni a népesség erkölcsi
 életébe.

Visszatérve az előbbiekre, ha elismerjük,
 hogy átlag véve csakis rendezett viszonyu, biztos
 existenciával bíró egyének lépnek házasságra, ugy
 be kell látnunk, hogy az országban, megyében
 vagy csak egy városban is a házasság kötése
 számának ingadozása eléggé érzékeny mérleg az
 anyagi jólétnek megismerésére. — Ily átlagos
 számításoknál természetesen nem lehet figyelembe
 venni azon kevés számú eseteket, midőn kétes
 existenciájú egyének lépnek egymással házasságra,
 sokszor mosolyra keltő vagyoni előnyök (!) miatt.

Maga a házasság a lehető legrégebb idő-
 óta áll fen az emberek között, természetesen a legkü-
 lönbözőbb formában megfelelőleg különböző népek
 viszonyainak és műveltségi állapotainak. Átlag a
 világ összes népességének egy harmada él há-
 zasságban; ha e szám megértésére tekintetbe
 vesszük, hogy a többi két harmad legnagyobb
 része, házasságra még nem érett fiatalokra,
 továbbá egy jó része a házasságon már túl levő
 özvegyekre esik, fogalmat alkothatunk magunk-
 nak, mily elenyésző csekély lehet ehhez képest
 azoknak száma, kik nem akarják, vagy nem bír-
 nak a házasság szent köteikébe lépni.

Ugyancsak e viszonyokat Europa néhány
 államára vonatkoztatva találjuk, hogy Bajorhon-
 ban az összes népesség 29 százaléka erzi magát
 korlátozva a házasság rózsá(!)lánczai által, Ausz-
 triában 39 százalék, Frankfortban és felszál 40-re
 míg Magyarországon a 40 százalékot is megha-
 ladja; a házasságnak nagy százaléka minden-
 esetre egy jelentékeny tényező a magyarfaj sza-
 porodási nagy számaiban.

Térjünk ez általános viszonyok után Bács-
 megye és Szabadka viszonyaira; tudva azonban,
 hogy a rideg számhalmaz nem a legkedvesebb
 fogadtatásnak örvend, arra töreked-
 tem, hogy az adataim rideg számainak értelmét
 legtöbb helyen — inkább szavakba foglalva ki-
 sérljem elmondani.

Magyarországban és Erdélyben az esket-
 ési hányad, azaz hogy hány lélekre jut
 egy esketés, a legalacsonyabban áll az összes
 európai államoké között. Így míg tíz évi átlag-
 ban Magyarországon minden 96 lélekre jutott
 egy esketés, addig ugyan csak egy esketés jut
 Ausztriában 112 lélekre, Bajorhonban minden
 113 lélekre, Frankhonban plane minden 152 lé-
 lekre. Ha e számok következményeit is tekintetbe
 vennénk, úgy megérthetnők a francia nemzet
 vezetőinek azt az ijedt kapkodását, melylyel segí-
 teni akarnak a szomorú viszonyokon, a nemzet
 lassú szaporodásán a többi szomszéd nemzetek-
 hez képest.

Bács megye, illetve Szabadka e tekintetben
 az országos átlag alatt állanak, a mennyiben a
 10 évi átlag szerint minden 94—92 lélekre esik
 egy házasság.

Vessünk azonban egy közelebbi pillantást
 előbb Bács megye, aztán Szabadka házassági
 számaira, annyira a mennyire adataink meg-
 engedik.

Az 1870—80-ik években átlag véve
 évenként 6016 házasság kötődött; nem lesz tán
 érdektelen felemlíteni az egyes nevezetesebb
 éveket.

Feltűnő, hogy a 70-es évben csak 5835
 házasság lett megkötve s hogy e szám ettől kezdve
 rohamosan emelkedett, ugyannyira, hogy már
 1873-ban az esketések száma 7620-ra hágott fel.
 Visszaemlékezve a 1872—3. év szomorú napjaira,
 midőn a cholera oly sok pusztítást tett e megyé-
 ben is, különösenek, megfjejtethetnők látszik e
 tünetemény az első pillanatra. A statistika meg-
 adja már erre a magyarázatot. Nem mintha nem
 lennének ezek a napok kinosak még azokra is,
 kik senkit sem vesztek el, hanem más termé-
 szeti ok játszik itt szerepet; a nagy járványok
 ugyavis jó ideig betöltetlen öröket hagynának az
 emberek sorában, ha ezek mintegy ösztönszerű-
 leg nem iparkodnának helyre hozni hamarosan
 azt a veszteséget házasság, új család alapítása
 által. — Tán majd lesz alkalom még nem so-
 kára a jövőben kimutatni Bács megyére és Sza-
 badkára vonatkozólag, hogy a születések számá-
 nak szokatlan magasra felszökése ép az ily jár-
 ványok alatt és után észlelhető.

Térjünk át most Szabadka viszonyaira; meg-
 kell azonban előre említenem, hogy miután az
 esketésekre vonatkozó részletes adataim csak
 1876-tól kezdődnek, sajnálattal bár, de le kellett
 mondanom épen a legérdekesebbnek látszó évek
 tárgyallásáról.

Kötötték házasság 1876-ban 439, 77-ben
 594, 78-ban 625, 79-ben 569, 80-ban 590. Az
 elősoroltak szerint 76-tól kezdve lassu, de foly-
 tonos emelkedést találunk 1880-ig, a midőn is
 egyszerre alászáll. Ép ily alászállást tapasztal-
 tunk a megyében is, míg pl. a szomszédos Csong-
 rád megyében Szegeden ez alalesésnek nyoma sem
 látható; sőt Budapestben ép ellenkezőjét látjuk
 a mennyiben itt 1880-ban a házasság kötése
 száma túlhaladta az 1874-ik év adatait is, pedig
 ekkor ugy Budapestben, mint az ország többi ré-
 szeiben szokatlan magasra rugott fel az esketések
 száma. — Az alászállás feltűnő nagy loka tehát
 nem országos, hanem helyi okokkal pl. rossz
 termés, elemi csapások stb. keresendő. Kutattam
 én is ily féle okok után; nem lévén azonban je-
 lenleg abban a helyzetben, hogy az előző évek
 gazdasági viszonyait tüzetesen kutathatnám, a
 magammal hozott adatok közt csak három évről
 találtam meg a gabona árakat; az okok nyomait
 nagyjában feltaláltam, ime:

Osszehasonlítva Zombor és Szabadka eske-
 tési számait, továbbá összehasonlítva e két város-
 nak akkori gabona árait, lehetetlen, hogy szembe
 ne tűnjék a kettő között óriási különbség nyomai. Míg
 Szabadkán a gabona árak 1880-ban 10—13 frt
 között ingadozott, addig ez Zomborban a 7 frtot
 sohasem hágtu túl; a gabona árának túlságos
 emelkedése Szabadkán maga után vonta az eske-
 tések alászállását, holott Zomborban az árak tar-
 tos alacsony volta mellett ha nem is találunk
 emelkedést mint más megyékben, de az alászállás
 is alig észrevehető. — E kevés összehasonlítás is
 mutat valami törvényszerűségre, mutat összefü-
 gésre, mely fenn áll az élelem drágulása és az
 esketések számainak ingadozása között.

Nem épen érdektelen pontja a statistikának
 az esketések hónapok szerinti elosztódásának mu-
 tatkozó törvényszerűség. Bácskában, mint csaknem
 kizárólag agronom megyében az esketéseknak
 28—29 százalék közt ingadozik. A különösen
 nagy számu őszi és téli esketések pedig abban
 találják okaikat, mert az emberek a nyári mun-
 kák után jobb viszonyok közé jutván egy részük
 alkalmasnak hiszi állapotát család alapítására,
 míg mások a már rég óta tervezett esküvést a
 fenttebbi okoknál fogva ép ez időben tartják al-
 kalmasnak keresztül vinni. Egy másik ok pedig,
 hogy t. i. az esketések száma tulajtomlag bizo-
 nyos hónapokra esik, leli magyarázatát a vallási
 törvényekben.

Ily tele megszorítások ugyan — ha jól em-
 lékezem — csak a római katolikusoknál és gör-
 rög vallásnál áll fenn, de mivel ugy Szabadkán,
 mint Bács megyében e vallások hívei a túlnyomó
 számuak, az eredmény is ennek megfelelőleg
 domborodik ki.

Nézzük, helyesen vezettük-e le az okokat.
 Az 539 házasság közül, mely Szabadkán
 1876-ban kötötték a legtöbb (183) esik novem-
 berre, utána (131) februárra; decemberben csak
 kevés (2) esketés volt, márciusban egy sem.

Az 1877-iki 597 esketés közül a legtöbb
 (219) újból novemberre jut, ezután jó (67) ja-
 nuár és (66) február hava; a legkevesebb (1) es-
 ketés december havára esett.

1878-ban a kötött 623 házasságból a leg-
 több (121) nov. hóra esett, februárra csak 153;
 míg decemberben csak 1 esketés volt.

1879-iki 669 házasság közül a legtöbb (211)
 ismét nov. esett, utána jó (136) február, míg a
 legkevesebb (3) esketés márc. jutott.

Végül 1880-ban a kötött 590 házasságból
 a legtöbb (162) újból nov. esett, azután februárra
 (97); a legkevesebb esketés (2) újból december-
 ben volt.

A fenttebbieken a házasságkötéseknek hó-
 napok szerinti elosztódását csupán a legkirívóbb
 pontokban jegyeztük fel; unalmas, de tán feles-
 leges is volna az évek minden hónapjáról az ada-
 tokat feljegyezni. Összehasonlítást tővén azonban
 a fenttebbi adatok között, lehetetlen, hogy el ne
 tűnjék az a rendszeresség, hogy ugy mondjam
 törvényszerűség, mely a házasság-kötések időbeli
 ingadozásai telett uralkodik. A vizsgált öt év kö-
 zül négyben a legtöbb házasság nov. és febr.
 hónapokra esik; s csak egyben nov., jan. és febr.
 ruárra; a legkevesebb pedig öt év közül három-
 ban esik dec. és márciusra, kettőben március és
 december hónapokra.

Hogy városunkban, melynek lakói jó részt
 mezei munkával foglalkoznak, az esketések évszá-
 zadonkénti ilyenmő ingadozását találjuk, a ten-
 nyen

tebbiek után igen természetesen tartom; de, mint már fentebb is említettem, nagy befolyással van még erre azon körülmény is, hogy Szabadka kath. város, a nép vallásos érzületéről fényes bizonyosságot tesznek a rideg számok is. — Így pl. a legkevesebb házasság-kötés esik márciusra (nagybójt idejében) és decemberre (karácsonyi bójt alatt).

Hogy ez utóbbi körülmények mennyire befolyásolják a házasság kötések időbeli viszonyait, csupán Debreczent, a kálvinista Rómát említem meg, ahol pl. 1878-ban éppen decemberre esett a legtöbb házasság. Ha pedig egy ipari, vagy kereskedői várost nézünk meg, mint pl. Temesvár, ott az esküvők hónapok szerinti ingadozását nem találjuk oly élesen körvonalozva, mint az pl. Szabadkán a tulnyomólag földművelő városban felismerhető.

(Folyt. köv.)

Váli Ernő.

Felhívás.

(Szabadka és vidéke közönségéhez az 1885-ik évben Budapesten tartandó országos általános kiállítás ügyében!)

Alulírott bizottság ártótván azon kifejtett okokat, melyeket az 1885. évi budapesti általános kiállítás országos bizottsága, a kiállítás sikerének érdemében közzétett, elmulasztatlan kötelességének tartja a t. ezimedit külön e helyen is felhívni, hogy ezen országos közügyet, mely nem csak a nemzeti önértetést van hivatva emelni, de egyszersmind emeltyűjét képezi haladásunk és vagyonsodásunknak; szíven hordani és annak ismerősei körében barátokat illetőleg kiállításokat szervezni sziveskedjék.

Negyven éve már hogy Budapest fővárosában hasonló kiállítás nem rendeztetett, s azon kiállítások, melyek az óta az országban rendezettek mindig meghozták ugyan a hasznót de nagybárra még is csak hazafiai kötelesség érzetből rendeztettek s a kiállítások is inkább e kötelesség érzetből nem haszonért vetek abban részt, most azonban a nemzeti önértetést emelése mellett beköszöntött azon idő is hogy kifejtett iparunk értékesítése végett tegyünk oly lépést, mely által hazai fogyasztó közönségünket elvonjuk a külföldtől s megnyerjük magunknak, bemutatván összes kincseinket iparunk, művészetünk és terményeinknek.

Czélja e kiállításnak az is hogy iparunk művészetünk tovább fejlődésére, termelvényünk nemességére s fokozására bemutatassunk egymásnak mindent a mivel bírunk, hogy azt kiki közvetlen magának de közvetve edes hazánk javára is felismerje és felhasználhassa.

Al nem mulasztjuk e helyen az országos bizottságnak azon kerelmét ismetelni, hogy a kiállítás sikerének valamint abból az országra haramiandó anyagi előnyök érdekében kerjük a kiállításban részt venni szándékozók, hogy a gyakorlati működést tartásuk szem előtt, hogy arra igyekezzenek, miszerint iparunknak és gazdaságunknak életre valósságát, gyakorlati értéket és használhatóságát ismertessék meg, s ne kívánják egyes szokatlan, rendkívüli, talán magában veve igen érdekes de gyakorlati életben kevesebb elterjedt tárgyaknak kiállítását.

Nem a rendkívüli, s a sajátlagosságok megismertetése fog hasznára válni az országnak és magának a kiállításnak, hanem az, ha betudjuk bizonyítani, hogy állandó, használható munkát tudunk előállítani, hogy gondosan apolt, egészséges és messze távolba is elszállítható ipari és gazdasági terményekkel kiálljunk a versenyre.

Szíves tudomására hozzuk egyszersmind, hogy a bejelentési idő f. évi december 31-ig tart, s hogy bejelentési ivallek, ugy mindennemű felvilágosítással Szigethy József helyi bizottsági jegyző ur Szabadkán készséggel szolgál.

Azon reményben, hogy felhívásunknak szokott hazafiai jó indulatával és buzgalomával eleget fog tenni maradunk e helyi bizottság nevében hazafiai üdvözléssel.

Szabadkán, 1883. évi október hó 24-én.

Szigethy József Jankovich Aurél
h. b. jegyző. főispán, elnök.

Vojnits Dávid
h. elnök.

Ids. Vojnics Lukács
Sároli Szabó László
alelnökök.

Ertesítés.

(Szabadka sz. kir. város törvényhatóságának f. é. november hó 28-án d. e. 9 órakor a városháza nagyteremben tartandó rendes havi közgyűlésén a következő tárgyak fognak felvetetni.)

1. Miniszteri rendelet mellyel a m. kir. honvédségi Ludovika akadémia számára alkotott szervezeti szabályok egy példányra leküldetik.

2. Miniszteri rendelet mely szerint Gálfy Zsigmond visszatartott fizetésének kiutalványozása tárgyában hozott közgyűlési határozat felsőbbileg jóváhagyatott.

3. Miniszteri rendelet mely szerint Antunovits Mátyas tanító özvegye nyugdíja tárgyában hozott közgyűlési határozat felsőbbileg jóváhagyatott.

4. Miniszteri rendelet mely szerint a marhasónak lehető olcsó áron való elárúsítását kérelmező felterjesztés figyelembe vehető nem volt.

5. Főispáni átirat mely szerint a tisztii főügyész állásra Hevér Géza árvászéki ülnököt és az árvászéki ülnöki állásra pedig Pertits János ügyvédjelöltet helyettesítette.

6. Gazd. tanács javaslata az utcavilágítás tárgyában.

7. Elnöki jelentés az árvászéknél eszköz-
lendő liquidálásra vonatkozólag.

8. Szervezési bizottság megalakítása.

9. Az árvászéki pénztárnoki állás esetleges betöltése.

10. A belső csendbiztosítási állás esetleges betöltése.

11. A gazd. tanács jóváhagyás végett beterjesztii különböző városi szántóföldeknek haszonbérbeadás tárgyában felvett árverési jegyzőkönyveket.

12. A közbizottság elhelyezésére vonatkozó javaslat.

13. Polgármesteri jelentés mellyel a város háromszögellése s lejtmezézésére vonatkozólag Kónyves Tóth Mihályval megkötött szerződést beterjesztii.

14. Az építész-mérnöki hivatalnak jelentése a szt. György-Rökusi templomok építéséhez szükséges tervek és költségvetéseknek pályázat útján leendő megszerzése tárgyában.

15. Bittermann Andor helybeli nyomdász-
nak felelője a 919883. számú tanácsi végzés megváltoztatása iránt.

16. Szinügyi bizottság javaslata a „Pest város”-hoz címzett szülőda homlokzatán levő feliratnak megváltoztatása iránt.

17. Ugyanannak javaslata a színházban a felsőkarzatról még egy lejáró létesítése iránt.

18. Nyugdíjügyi bizottság javaslat templomi zenész nyugdíjazása tárgyában.

19. Iskolaszéki javaslat 4 fi és 1 leány osztály párhuzamosítása illetve új iskolák felállítására iránt.

20. Körvényi bizottság javaslata a szabadkai iógymnásiumi szegény tanulókat segélyező egyletnek pártolása és segélyezése iránt.

21. Központi választmányi tagok választása. S a még ezután beérkezendő és a főjegyzői hivatalban megtekinthető tárgyak.

Szabadkán 1883. évi november hó 21-én.

Pertich Mihály
h. polgármester.

Köveztünk.

Lapunk legutóbbi számában a következő sorok jelentek meg:

„A raktár utcán végig vonuló kövezt munka már nagyobb részt befejezve van. Szakértők azt veszik, hogy sem maga a könyag minősége, sem pedig a munka meg sem közelíti az eddigieket. A könyag hasonlíthatatlan puhább, s lazabb ugy annyira, hogy már a súlyozó alatt is összezuhan, a munkára nevez pedig oly szélesek a hézagok, hogy még a kockakövek hézagait is apró kavicsokkal kentek be. Bizonyit a munka rosszasága felett az is, hogy aig van le rakva, azonnal behomokoztatott, hogy a hiányok észre ne vétessenek, s a napokban, hogy az eső pár helyen a homokot kimosta, reggelre az oly hely már ujra behomokoztatott, mert féltik a világotól. Ha e z i g a z, talán jó lenne arra egy kis nagyobb világosság.”

Hogy már most igaz-e a mi itt elmondott a köztemény beüldője által, az még hivatalosan nincs konstatalva, de illetékes helyről megjegyzéseket vettünk erre vonatkozólag.

A könyag egyenesen Szoborról érkezett, a mit az itteni vasuti állomáson konstatalni lehet a munka pedig éppen oly módon és így végeztetett, mint a régi kövezt. Hogy súlyok alatt százezerek között itt-ott török is az anyag, az lehetséges, mert a gránittal is megesehek. Hogy a kockakövek hézagai kavicsokkal rakatnak ki, valótlannak mondanak, mert a homokozás csak olyan mint volt akár a piacon is és a hézagok sem nagyobbak a rendesnél. Hogy eső után a kimosott homokozás javítatik, ez szerződésszerű kötelezettség.

A dolgok ily állása mellett ugy a vállalkozók, mint hatóságunk érdekében azt tanácsoljuk, vizsgáltsák meg a kövek minősége, s ha az jónak bizonyul, a többi állítás egyelőre önmagától elesik, mert nem a mostani állapot az irányadó, hanem az, milyen lesz akkor, ha az átvétel hivatalosan eszközöltetik.

Törvényszéki csarnok.

Érdekes bünper tárgyalatott le f. hó 23-án a helybeli kir. törvényszékénél Bíró Antal kir. törvényszéki elnök, Török Zsigmond és Graf Károly bírákból alakult bünfenytő tanács előtt, melynek tényálladéka a következő:

F. évi okt. hó 9-én Neudenbach Péter bajai asztalos szülőjében szüretet tartott, melyben Szabó István és Pattermann Viktor segédei is segédkeve részt vettek. A szüret alkalmából nevezettek időközönként — mintegy az esemény ünneplőessége tetele czéljából — a gazdjuk által a szőlőbe vitt puskából üdvölvések tettek, míg nem a puskát gazdjuk azon figyelmeztetésére, hogy a puskaport ne pazarolják — félre tették. A két asztalos-segéd, kik egymással igen jó barátságban állottak, a fegyvernek Pattermann Victor által történt kilövésére után, már előbb megkezdett borozásukat folytatandók, egy deszkából rögtönzött asztalhoz ültek. Eközben érkezett

meg Szöllösi József esősz, puskával karján, ki a szüret bevégezte után Neudenbach Péter gazda meghívására az ebéd elköltése végett az asztalnál szintén helyet foglalt, puskáját a prészáz falára akasztván. Az ebéd elköltése után Szabó és Pattermann enyélgeseket és tréfajokat folytatván, ez élezelés közben Pattermann a esősz által föl-
akasztott fegyvert — azon hiszemben, hogy az gazdjának előbb kilőtt fegyvere — kezébe vette s a kakas fölhasználva után Szabó Istvánra czélozva elsütötte, mire ez — fején találva — halva rogyott össze; mit látva a tettes, társához sietett azon hiszemben, hogy az magát teteti, fölemelni akarta, de megszédült, amidőn fejét szétzuva s vértől elborítva látta. Ráborult ekkor es sírás közt esőkjával araszította el. Hiába azonban, életét általa meglőtt társának visszadni nem bírta többé.

E tényálladéku ügyre vonatkozó bizonyítási eljárás befejezte után a közbizottság Pinkovich János kir. alügyész vádlottat a btkv. 290. §-ába ütköző, gondatlanságból elkövetett emberölés vétségében kérte vétkesnek kimondani, míg Haverda Boldizsár ügyvéd — mint vádlottnak hivatalból kirendelt védője — védelemet felmenteni, esetleg a fennforgó enyhítő körülmények figyelembe vétele mellett enyhén büntetni kerte. A kir. törvényszék pedig rövid tanácskozás után vádlottat a közbizottság által indítványba hozott gondatlanságból elkövetett emberölés vétségében vétkesnek mondotta ki s ezért az ítélet jogerejétől számított 6 havi fogházra ítélte és 50 ftr kárnak s a költségeknek megfizetésében marasztalta.

Vádlott s a kir. ügyész az ítéletben megnyugodtak.

Szinészetünk.

S z o m b a t o n, novb. 17-én egy kedves zenéjű s rendkívül mulattató 3 felvonásos operette, a „Tiszurak a zárdában” adatott, melynek szerzői P. Ferrier és J. Prével; zenéjét szerze Lonis Varney. A kifogyhatatlan jó kedv, mellyel a szereplők játszottak, az estét igen élvezetessé tette a játékok nézve, mely a szereplőknek mulattató közönségre szorosozás tappsal is adózott. Kedves divánknak, Rónaszékinének ez alkalommal nagyon csekély szerepe volt s így nem igen volt alkalomunk gyönyörködni sem énekében sem hévteljes, eleven játékában. Mindazáltal örömmel vettük észre, hogy eukében több simaságot, több érthetőséget igyekezni érvényesíteni s jéteket azon a nívóan fentartani, mellyről a primadonának lelépni jó hírneve csorbitása nélkül nem lehet. Róza Rónaszékiné is csekély szerepe volt; egy soló énekéért megapsolták. Opportuna nővér, a derék Locsarekné, igen „jól” nezett ki, szeretetre méltó ügyességgel tette magát rutta, csak hogy méltó helyet foglaljon el a többiek sorában; Tati E. szép énekeben szintén keveset gyönyörködtünk; csekély szerepe volt. A valóban főszerepek Tiszai, Zajonghy és Breznaynál voltak. kik helyeket természetesen minden tekintetben betöltöttek. Kivalóság kitűnt Tiszai, ki a „polos barát” alakjában annyi sok borsot tör a fejedelem asszony — Kuthyne — orra alá a növendékek, de még inkább a közönségnek nagy öröme. A zárdai jelenet, a predikáció stb. kitűnően sikerült jelenetek voltak.

Vasárnap, novb. 18-án Csepreghy „Szép asszony kocsis” című 3 felvonásos népszínműve adatott. A közönség teljesen megtöltötte a színházat. Ha jól emlékszünk ezen előadás volt a második, melyen a színhazi zenekar magyar darabot játszott. Törekvést csak dicséretesnek mondhatjuk, azonban annál felszegebb dolognak tűnik fel az, hogy a magyar darabot, mellyel különben csak az első felvonás előtt gyönyörködtett (!) bennünket minden magyaros iz nélkül adja. Egyszer már ebben az ügyben felszólaltunk s a zenekar részéről hosszas haigatas után a mai darab lett a felelet. Jobb későn, mint soha, mondja a magyar példaszó; s bár a válaszzsal nem vagyunk megelégedve, azon megjegyzés kíséretében, hogy a színházi zenekar vezetője, Locsarek ur, szárnyai alá véve zenekari esemetét, oktassa be őket több magyar darabra és ügyetesen a magyaros rhytmusra is, — egyelőre tudomásul vesszük. Ohajtjuk, hogy ne legyen okunk elmondani, hogy a szabadkai magyar színházban a magyar darabokat csak ülj játszák.

A darab előadása különben jól folyt le; egy két gyengébben sikerült jelenetet leszámítva, a főbb szereplőkkel meg vagyunk elégedve. Csepreghy életerős alakjai a közönségnek is tetszésével találkoztak. Az érdemesebb szereplők a következők voltak: Rónaszékiné (Buzás Jánosné), kit egy pár népszínműben már valóban nélkülözhetünk; ez az ő tere, bár mily szeretettel vonzódik is az operettehez; itt érvényesül az ő kedves egyénisége egész hatalmával, jobban, s biztosabban min’ színársulatunk bármelyik női tagjára; s a magyar dal éneke is jobban hozzá illő, mint az operette, melynek dallamába akárhánszor — ugy vettük észre — magyaros izzat viz be. A Katalin alakjára is egészen rátermett: az az elevenség, játszi pajkosság, mely csélespággá soha nem változik, az az aggodó féltékenység, mely a rejtegetett férj fölledeztetéséért győtri, a tetetett kacérság s egyéb érdekes jellemvonásai nála hű és természetes kifejezést találnak. Breznay (Vancsik Lőrincz), Dezséri (Basa Jóska), Halassy (Gyöngyör Feri), Váradi József (Buzás János a szépasszony kocsis) mindannyian jól ártették alakokat ábrázoltak; a mellékszereplők azonban nem voltak képesek többhelyt betölteni szerepüket.

H é t f 5 n, novb. 19-én „Brankovits György” Obernyik Károly 5 felvonásos drámája került színre a czimszerephén Csabi Imrével. Valóban jól esik látnunk, hogy színpadunkon olykor-olykor az értékesebb magyar darabok is elővételnek a „lentárból”; bár többször történnék!! Hol maradnak azonban Obernyikon kívül Kistaludy Károly, Vörösmarty, Czákó, Szigligeti (jellemvígjátékai p. u. „Fenn az ernyő, ninesen kas” stb) s annyi jelesek, kiknek érdemes darabjaikat is igyekezünk átadni a feledésnek! Hah! az idők szelemei; — mondják a színigazgatók! Bizony az idők szelemei, mely a színpadot az operette által csak nem a bohócsággá süllyesztette le.

Csabi Imre próbálkozott meg Brankovics szerepével; nagy teher ez neki, melyet ő nem igen bír el, mert bizony a szemforgatás, nagy hang, mely sokszor erőt vesz játékán, még n-m művészet. Szívesen elősmerjük, hogy játékaik vannak jó oldalai is, így a szerep komoly tanulmányozása, az érzelmek, s még inkább a szenvedélyes kitérők eleven feltűntetése; néha-néha árnyalás, egy-egy művészi vonás, megható természetesség disztik előadását. Ezeknek azonban számos árnyoldalak vannak, melyek kétséssé teszik előadása hatását. Egészen elmosódott jelenet volt p. u. a Brankovits találkozási leányával a török szultán sátorában, míg igen sikerültnek mondható megvakított fiaival való találkozás. Valamint hangjában szélsőségek egyesülnek éppen ugy előadásában is, melyen a sikerültebb előadások és hajlama kedvéért a komoly drámához, érdemes volna segíteni. Halassy és Arday I. sikerülten játszottak; amazéban kellemea vegyületen állott az ifjuság lobbanékony természetére a férfiaság komoly szépségével; emezében a leányos gyermekességet nemileg szelidítette a gyermek nyugodt, türo viselete; a megvakítottak sorát mindketten sok megható vonással ábrázolták. Márkus útel játéka ez alkalommal határozottan gyenge volt; mindig mosolygott s ennél fogva erőt vett rajta a hamis pathosz. Pedig e két dollog megöleje a jó játékaik. Kazaliczky szépen s mint mindig, érzéssel játszott; a török szultán alakjának fenségét azonban itt-ott áradozó hangjával gyöngítette. A többi szereplők is tisztehetőleg játszottak; de meg kell rónunk Kuthynét és Ajtait azért, hogy szerepükből hozhatot csináltak, a mi lehet nekik jó es kellemes, de semmi esetre sem a közönségnek.

K e d d e n, novb. 20-án „Tiszurak a zárdában”. Főntebb adott ismertetésünket ez újabb előadás csak jobban igazolja. A szerepbeosztás maradt a régi; Rónaszékiné szerepét — mivel rektésége akadályozta fellépésében — Tiszainé vette át, Most volt alkalomunk másodszor látni őt színpadon. Játéka — kivált mert közvetlen Rónaszékiné után lépett fel — teljesen hatástalan maradt. Hangja nem mérközhető sem iskolázottságra sem kellemes csengésre ezával; tisztartása, mozdulatai pedig éppen szögletesek voltak. Az előadás különben jól folyt le. A kitüntetés oroszlan-része ismét Tiszait illette.

S z e r d a n, novb. 21-én Locsarekné Gizele, érdemes operette-komikus színésznőnk jutalomjátékát adatott „Orpheusz az alvilágban” című műve már az unalomig elesépelet operette. Szabadkán alig van ember, ki nem ismerné. S a aigha nem ez volt oka annak, hogy a bérletszűnetben tartott jutalomjáték csak nem üres színház előtt folyt le. Boacsáson meg érdemes színésznőnk, ha ehhez hozzá tesszük még azt is, hogy az ilyen izetlen operettet senki sem szereti többször megnézni; elég belőle nagyon egyszer; azután neki olyan csekélyke szerepe van benne. Előadását egyébiránt nagyon észrevehető kedvetlenséggel fűszerezte, s nem bírta elosztalni kedvetlenségét a belelétekor „a színpadi égből” lehoasított s a földszintről feladott s méltán megérdemelt korszokur sem.

Ugyanez a nyomott hangulat volt észlelhető a többi szereplőknel is. Az istenek eltorzított alakjait s az istennők féltaradicsomi, különben igen díszes öltözetét jobban megbámulta a közönség, mint hallgatta az előadást. Locsareknét ki léptek nagy tapsvihár fogadta; meg is érdemelte. Jó kedvükkel s mint mindig, igazán komikumura törekvő előadásukkal kitűntek Tiszai (Jupiter, Locsarekné szerint Juh Péter), Zajonghy (Plutó) Dezséri (Stix John), Halassy (Merkur), Váradi (Mars) már komikus-mogorvaságával, A nők valamennyien „isteniek” voltak.

Justus.

Helyi hírek.

Lapunk múlt vasárnapi számában a csarnok rovat alatt közölt „A tisztelendő ur szerelme” című igaz történetnek másnap folytatása is volt ama nagy alföldi városban, melynek folytatását azonban nem közöljük. Megnyuktatásait azonban egy némely érzékeny kebelnek kijelentjük azt, hogy a történet hőse nines Szabadkán s a történet a helyi s illetve szabadkai egyéneket vagy pláne helyi viszonyokat legkevesebb sem érinti. (X.)

Zajonghy közönségünk kedvenc színházi énekesé szerdan veszi jutalomjátékát. Adatik „Hamlet” operette. Hisszszük hogy a közönség nem csak tapsaival, hanem tömeges megjelenésével is megaszteli az arra érdemelt szerzet énekesé. annyival is inkább, mert ez új ope rette ez évad alatt többször nem fog adani. A darab előadhatási joga Szabadkán ez idő szerint csak Zajonghyt illeti meg.

Serleg per végre első bíróságilag eldöntetett. Emlékeznii fognak még olvasóink, hogy

Kristovác M. 1882. évben a helyb. torna egy-let által rendezett országos verseny alkalmával első díjat nyert mint tárgyaló. E díj egy ser- leg, és érme volt. Kristovác a serleggel nem elégedett meg, mert az nem volt szarany, s be perelte az egyeletet 500 ftt érték erejéig, a serleget pedig bírói letébe helyezte. Targyalá- nál az egyelet viszonkérésileg az adott érme- ket követelte, mert Kristovác elhallgatta hogy ő nem tagja a hazai tornaegyletek egyikének sem, az ermek pedig csakis ily tagoknak voltak kiadhatók a szabadkai járásbírói felperest keresetével, al- perest pedig viszont keresetével elutasította. Minu két fél fellebezett.

Főgymnasiumunk ügyében a köz- oktatásügyi miniszteriumhoz delegált küldöttség-ünk a napokban volt kihallgatáson. Értesülésünk szerint Treitort miniszter közel egy óráig társal- gott a küldöttség tagjaival, a memorandumot atvete s megígérte, hogy a város közérdekében fog igazságos ítéletet hozni.

A budapest-zimonyi vasút újvidék- zimonyi vonalreszenek közgazgatási bejárását a kozmunka és közlekedésügyi miniszter véglegesen december 2-ikára tűzte ki.

A szegedi orságon elszorva egy-egy kidobott száraz akasztja tekszik. Vajon nem le- hetne azt értékesíteni? Valóságos bűn, hogy évek óta meg nem akad ott szemé annak, a kinek a fölgyeget hivatalos kötelesség.

Jankovich Aurel főispán f. é. 306. szám alatti intézményével, a jelenleg üresedésben levo belso csendbiztos állomásra Loosz Jozsefet nevezte ki. A helyettes, becsületes, jóra való em- ber. de a rendőri teendőkhöz annyit sem ért, mint akármelyik pandur. Ugyan-ugyan főispán ur miféle eljárás ez megint a közönség és közbiz- tonságunk rovására?

Dr. Patek Jenő lapunk mai számában egy hivatalos bizonyítványt tesz közzé. Erre csak az a megjegyzésünk, hogy a kapitányság e bizonyítványt egyoldaluan kiállítani nem volt jog- osult. Tartott volna vizsgálatot, hallgatta volna

meg a multkori nyilatkozat aláíróját, az majd a pandurral szemben adott volna felvilágosítást. A „szegényeknek ingyen“féle ügy ugylátszik még nem ért véget.

Szalay József helyb. poigárt e hó 18 és 19 közötti éjjelen éjjel után nem mindennapi szerencsétlenség érte. Az ebek hosszantartó esá- holására kiment körülnézni jószágait; nines-e va- lamí baj közöttük. A kutyák az istálló felé ro- hantak, s a szénakazal előtt megállva, erősen tá- madó vijjongást követtek el. A gazda mitem gy- nitva, a kutyákat „fogd meg“ szóval uszítá, de e pillanatban lóvés dördült el, s Szalay J. mell- beu találva eltántorodott. A tettes elmenekült. Masnap Schaffer konstabler vezetö nyomozásra indulva, a meglött gazda szomszédságában egy Orosz István nevű szökött katonát csipett el, kit vagy 8—10 nap óta hajszol a katonaság is. A tettes — csaknem bizonyos, hogy — ez volt. Letartóztatta s kezét összekötve kísérté a rendőr- séghez. Utközben Orosz Pista futásnak eredt s csak nehezen sikerült a majsai szöllök alatt el- csipni. A szökevény megmozdítván, egy tárcza néhány krajár aprópénzzel és lögyutaesokkal ta- látatott nála, Szalay lösebe nem éleveszelés, habár eléggé súlyosnak mondható.

„Szabadkai tornaegylet“ idei gya- korlatait egyleti teli helyiségében e hó 15-én megkezdte. Alkalmunk lévén a tanuló tagok gyakorlati órájának néhányán a kard-vívás, czél- lövészet és testgyakorlati oktatást megzemlélni. A kardvívás oktatását Szilágyi Andor hadnagy ur, a czél-lövés- és testgyakorlást Venczel La- jos ur vezette. Mindketten az egylet czéljának nemes és üdvös feladatának sikerhez juttatásában lelik fel derék fáradságuk díját. Daczára a tanu- ló-tagok jóvid működésének, ugy a tanítást ve- zető tiszteleti oktatók, valamint a tanításban részt- vevő tagoknak dicséretére való eredményt kon- statálhatunk. Meglepo biztozsággal és pontossággal történnek a 12—15 lépesről eszközölt, sot (de ez már csak az egylet régiebb és gyakorlot- tabb lövészei által) a husz lépésnyi távolságról

eszközölt lövések is — mindig fél figurára. A kard vívásban a működés tartamához mérten már is szép eredményt láttunk, így a testgyakorlatban is. — Haladjanak e nemes város. kebelében at ősi erő és ősi erkölcsök megörzésére törekvő egy- let tagjai nemes czéljuk felé, ugy, mikéut az városunk jó neve követeli. Ugy legyen.

Meghívó. A szabadkai ügyvédi kamara választmányának — mely áll: az elnökből, elnö- ki helyettesből, titkár, pénztárnok, ügyész, nyolcz választmányi tag és négy póttagból — újbóli megválasztására az 1874. évi XXXIV. t. c. 23. §. alapján a közgyűlést f. é. december 22. nap- jának d. e. 10 órájára ezennel kitűzöm, miről a kamara tagjait azzal értesitem, hogy a közgyűlés Szabadka sz. kir. város tanácskozási helyiségé- ben fog megtartatni s egyedüli tárgyat e választ- ás megejtése képezendi, figyelemzettem egyide- jűleg az ügyvédi kamarának Szabadkán nem lakó tagjait az 1874. évi XXXIV. t. c. 23. §-ára, mely szerint szavazójegyeiket saját pecsétükkel ellátva és kívülről neveiket ráírva sziveskedjenek beküldeni. Szabadka, 1883. november 10. Dr. Guln György, a szabadkai ügyvédi kamara el- nöke.

Rendőri hírek. F. hó 22. és 23-ika közötti éjjelen ismeretlen tettesek Berényi Lajos és Löw Max urnak városunk főtérén álló br. Ru- dies József házában egymás mellett lévő bolt he- lyiségeike az udvarra nyíló ablakokon köröszkül behatoltak, előbb nevezettnek comptóárjában álló író asztal fiókjai egyikét a boltból vett feszítő vassal kinyitottak s abból 100 és egynehány fo- rinttal, 3 darab arannyal és 5 darab váltóval terhelt bortárczáját kilopták s a boltban mindent érintetlenül hagyva az ablak vasrácsozatán át az udvarba vissza bujva a falon át létra segítségével eltillantak, mely lérát városunk — ugy látszik ez eseiből épen éber szemmel örködő rendőreink egyke — föllelte. — Löw Max ur — mint érte- sulünk — nem károsodott. A följelentés megtör- tént, a tettesek nyomoztatnak.

Irodalom.

Az „Olvasókör“ czimü regényfolyóiratot, mely mar öt év óta a legnagyobb mervü párto- lásnak örvend, öszütén ajánljuk t. olvasóink szí- ves figyelemébe. Most midon a hosszú esték be- következnek, s ki-ki családi tűzhejéhez van szo- ritva, igen kellemes s lehet gyönyörködtető szó- rakozást nyujt e két hetenkent esmos kiállításban yontosan megjelenő, s a viag regényirodalmának érdekfeszítő remekait hozza folyóirat. Az „Olvasó- kör“ által tetemes összeget takarít meg az ol- vasni szerető közönség, mivel a benne folyó ki- tűnő regények külön-külön sokkal többe kerülnek, mint azok az évenként 24 (5 tömött ives) füze- tekben összefoglalva vannak. Az 5-ik évfolyam 4-ik füzete Montepin Xaver, világhírű írónak ha- tásteljes, bonyodalmakban bővelkedő, gördülékeny menetű, legújabb történeti regényét „A rejtett múltok“ at hozza, mely az olvasó figyelmét tel- jesen leköti s megradja. Az „Olvasókör“ előfizet-ési ára egosz évre (24 füzet) 6 ftt, félövre (12 füzet) 3 ftt, negyedévre (6 füzet) 1 ftt 50 kr. Előfizetési penzek postautalványon az „Olvasókör“ kiadóhivatalába Budapest Stáció-utca 31. sz. alá küldendők. Mutatványszámok bárkinek egy- szerü levelezőlapon való megkeresésre készséggel küldetnek.

A „Képes Családi Lapok“ 8. számának tar- talma: Özvegy menyasszony, elbeszélés, Irta Ha- lasy Béla. az én dalaim, költemény, írta egy karthauzi. Fejedelem és Fra Diavolo, elbeszélés, írta Jókai Mór. Ribáczvár eleste; elbeszélés, írta Szomoró Károly. Egy hegedű, novella Vichert Ernőtől, fordította Varga János. Róka-vadászat. A nyomorék házaspár; németből Erdei József és Milkovich Lajos. Képmagyarzat. Mindenféle. Ké- peink: Kozma Sándor kir. főügyész. Araukának Európában. Az őrangyal. Spanol nemzeti ténec. Melléklet: „Az önző“ czimü regény 113—128 oldala. A borítékon: Heti naptár. Sakk-tatány. Számtalány. Talányok megfejtése. Megfejtők név- sora. Kérdések. Feleletek. Ajánlatok. A kis lutri huzásai. Hirdetések. Előfizethetni Méhner Vil- mosnál, Budapest IV. ker. papnövelde utca 8. sz. Egész évre 6 ftt, fél évre 3 ftt, negyedévre 1 ftt 50 kr.

Nyilttér. *)

5572 jgt. sz. Szabadka sz. kir. város kapi- tányi hivatalától.

Bizonyítvány.

Szabadka szab. kir. város kapitányi hivatala reszéről Osztrogonacz András Tádé városi köz- igazgatási pandur meghallgatása után ezennel bizonyítattik, miszerint dr. Patek Jenő magyar állami vasuti és gyakorló orvos ur Osztrogonacz Tádé pandur orvosi díj behajtásával egyszersem bizta meg; és így Kremptics Róznál sem volt e czélból; megérintetik hogy Osztragonacz Tádé t. dr. Patek Jenő orvosi urat nem ismeri.

Miről ezen bizonyítvány dr. Patek Jenő ur által beadott írásbeli kérelmére kiadták. Kelt Szabadkán 1883. november hó 21-én.

Pacher István
alkapitány.

Felalószegget nem vállal a

Saerk

Köszönetnyilvánítás.

A hála tartozását rovom le, midon lesújtott esaládom nevében forró köszönetemet nyilvánítottam a nagyon tisztelt szabadkai közönségnek azon részvétiért melynek szeretett boldogult fiam Szép Miklós ravatala felett oly megható kifejezést adott. — A mint megkészszerete fájdalomunkat a tudat, hogy nem öthetttük a bánat könnyüit kedvesünk koporsójára; ugy másrésztől vigasztalólag hat sebzett szívünkre s övökké felejtetlen lesz előt- tünk — az a kegyelet, melylyel környezetete s a közrészvét az elhunytinak a végtségességét meg- adta és felejtethetlen mindenünk nevére a szives emlékezet virágából font koszorút.

Hálás köszönetünk megújításával maradtam Pápa november 18. 1883.

Szép Gábor.

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos:
SZALAY LÁSZLÓ A.

Hirdetések.

Háztetők s egyéb festésekre is alkalmas

veres és fekete vízmentes kátrány és vasuti sinek kap- hatók

Hirsch Lajosnál a hol háztetők s egyéb festé- sek is elfogadtatnak.

Százezer téglá első és másod osztályú készpénz fizetés mel- lett eladó és azonnal átvehető.

Értesítést ad a kiadóhivatal.

Friss töltésű 1883-iki csukamájolaj üvegekben. Fehér legfin. 1 ftt sárga 60 kr. Biztos hatású fagy-kenőcs gyengébb (viszketés, csomósodásoknál) 1 tégely 50 kr erősebb 70 kr. Szalon füstölő szer 1 üveg 80 kr, füstölő papír 1 couvert 30 krajczár. K A P H A T Ó Milassin Illés gyógyszerházában Szabadkán.

Közgazdaszat.

(Az új kataszter Szabadkán.)

Az 1875. évi VII., 1876. évi XV., 1881. évi XLII. t. cz. alapján az új földadó katas- teri munkálatok immár befejezést nyervén, a kész adótelekkönyv a birtokvekekkel és sommás osz- taly-kivonattal együtt legközelebb a községeknek megküldetnek, 60 napi kö. szemlére való kitételre- a végböl, hogy egyesek azok iranti netalan felszólalásukat a kataszter határidőbea beadassák.

Készséget sem szenved, valamennyi felszólalási határidő tartamok között ez legfontosabb amennyiben a felszólalásokon közü regényesebb eljárás e hatánapok alatt megy végbe, miért is gazdáink érdekéből az ide vonatkozó t. kr. és szabályok közlései, rövid, érthető felvilágosítás ki- séretében jövőre megkezdemi fogom.

Egyelőre, hogy az új kataszteri munkálatok szerint — szemben a regivel — városunk földterülete, művelési ágak, minőség, térfogat és tisztajövedelem tekintetében mikent oszlott meg, tájékoztatásul álljon itt a következő táblás kimutatás a térfogat 1600 nszogoles holdakban számítva.

Mivelési ág	h o l d		Osztály	tisztá jövedelem o. ért.		A város összes ter- ményző területe és tisztá jövedelme			
	régi	új		régi	új	régi	új	régi	új
Szántóföld	15978	768	24512	I	146460.24	306400.	169.226 hold.	890.921 ftt. 48 kr.	1.187.559 ftt
	34638	1280	38264	II	277110.24	372640.			
	33932	510	18368	III	237526.94	160720.			
	19376	961	19098	IV	93653.34	138460.			
	7024	1260	5812	V	18732.46	30513.			
	—	—	3329	VI	—	19882.			
	—	—	2168	VII	—	7680.			
	—	—	593	VIII	—	745.			
Rét és kert	4621	1461	4108	—	26313.24	25844.			
Szöllő	3839	928	3894	—	32574.04	33362.			
Legelő	25202	1315	29578	—	35999.20	67220.			
Nádas	836	1555	1592	—	3371.05	110.6.			
Érdő	8235	898	9589	—	0174.33	5597.			

ebből a szántóföld mivelési ágat illetőleg az új kataszteri osztályba sorozás folytán egyes dülökre esik:

Dülök neve	h o l d							
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Radonovác	—	30	125	472	417	183	107	50
*Ludas	854	5848	775	1712	165	101	196	69
Verusits	10674	7312	1465	136	3	—	—	—
Nagyfény	4531	4306	1583	391	17	8	—	—
Zobnaticza	1014	4750	2502	998	63	—	—	—
Györgyén	211	3023	3362	338	63	4	—	—
Vámtelek	1553	2349	3362	1601	170	—	—	—
Sebesits	477	3049	1473	3952	1117	485	196	22
Tavankut	—	455	2692	2022	441	373	554	38
Kelebia	—	3415	916	5886	1925	676	614	110
Tompá	—	10	—	214	1117	1427	445	247
Tuki ugar	855	994	—	240	10	—	—	—
Nappnyugati ugar	2511	1630	—	1003	169	—	—	—
Palics alatti	1796	1111	112	70	50	20	—	—

a többi hiányzó terület a beltelkek, szöllök, bainhát- és városi kaszáló dülöinél oszlott meg. Megjegyzem, miszerint a régi kataszteri osztályba sorozásnál Kelebia, Vámtelek, Sebe- sits és Tavankut puszták földterületein a szántóföldek művelési ágánál az I. és II-od Ludas és Zobnaticzán az I. minőségű osztályok nem alkalmaztattak.

Markovits Samu,

(Folytatása következik.)

Hirdetések.

WIESE és Társa

Bécs BUDAPEST Prága

csász. kir. szabadalmazott tűzmentes és betörés ellen biztos minden megkívánt alakú, kitűnő szerkezetű

PÉNZSZEKRENYEK

műzarak, kéziszekrények és másolósajtók gyára.

Fiókszlet:

BUDAPESTEN, sugárut 2-ik szám.

(Fonciére palota.)

Ké esárjegyzék kívánatra bérmenten és ingyen küldetik.

Figyelmeztetés. Mindennemű károsodás elkerülése végett, van szerencsénk a n. é. közönséget figyelmeztetni több mint 20 éven át fenálló gyárunkat hasonló nevű Wiese TIVADAR és Társa újabb gyártmányával össze ne téveszteni.

Háztartásoknak

ajánlok szoba- és konyhafűtéshez

kitűnő porok

darab-szenet 1 frt 5 kr } 50 kgr.
dió-pírszén töltő-kályháknak 1 frt 20 kr } 1 vám m.

díjtalanul a pinczébe szállítva

egész fuvarban olcsóbb

Fürst László

pécsi és szabolesi köszémbányák eladási ügynöksége

Iroda: Gözfürdő utca Leovits féle ház.

Berlin. — Hoff János cs. kir. udvari maláta-készítmények gyárosa Bécsben. — Szt.-Pétervár.

Hoff János-féle maláta-kivonat egészségi sör.

Az általános elgyengülés, mell- és gyomorbajok, sorvadás, vérszegénység s az altesti szervek rendetlen működései ellen. A legjobbnak bizonyult erősítő szer üdülőknek, mindennemű betegség után. Ára palackonként 60 kr.

Hoff János-féle maláta-kivonat melliczucorkák.

Felülmulhatlan a köhögés és elnyájkódás ellen. A számtalan hamisítások végett kék csomagolására és a valódi maláta-kivonat ezukorkák védjegyére (a felaláló arcképe) kell főleg ügyelni. Kék csomagokban 60, 30, 15 és 10 krral.

A gyógyanyag és az egészséget előmozdító készülékek belföldi egészségügyi kiállításának London 1881. érdem oklevele.

Aláírások:

Ő felsége Viktoria angol királyné. — Király ő fensége az edinburgi herceg. — Spenczer, a kiállítás elnöke. — John Fric Erichsen, a bizottság elnöke. — Judge Mark H. titkár.

Hoff János-féle koncentrált maláta-kivonat

Mell és tüdőbajok, idült köhögés, hurut és gégefő-bajok ellen. — Biztos siker s igen kellemes szer. Palackonként 1 fittal és 60 krral is.

Hoff János-féle maláta-csokoládé.

Testi és ideg-gyengeségben szenvedőknek főleg tápláló és erősítő. Igen kellemes ízű; ott igen ajánlható, hol a kávé, mint izgató, meg van tiltva. Különböző csomag 1.80 kr., 90 és 60 kr. Különböző csomag 2.40, 1.60, és 1 frt.

Köhögés, rekedtség, mell- és gyomorbajok, elerőtlenedés, lesavanyodás, emésztési gyengeség ellen a legjobbnak bizonyult erősítő szer, bármely betegségből üdülők számára.

58-szor kitüntetve. Alapított 1847-ben.

A valódi maláta-készítmények feltalálója s egyedüli készítője:

Hoff János cs. kir. udvari szállító urnál, cs. kir. tanácsos

Europa csaknem valamennyi fejedelmének udvari szállítója. Bécs. I. gyári raktár Graben, Bräunerstrasse 8. — Gyári helyiség: Grabenhof, Bräunerstrasse 2.

Elismerő nyilatkozatok és megrendelések főbb és a legmagasabb egyéniségek részéről 1882-ben császári ő fenség Károly, Lajos főherceg, Frigyes főherceg, király ő fensége a valesi herceg, Ligne herceg, az oldenburgi hercegnő, Ferenczy kisasszony, királyának ő felségének felolvasója Miria Valéria hercegnő királyi ő fensége angol nevelője, a Metternich család, Clam-Gallas, Karácsonyi, Batthiány, Rommer, Philippovits tábornoszernagy, gr. Wurmbanot, stb. stb. Ajánlva orvosi tekintélyek által, mint dr. Bamberg, Schrötter, Schmitzler. Granzhätten s számos más által Bécsben.

Ot legújabb gyógyjelentés és köszönetnyilvánítás Bécsből és a vidékről 1883. szeptemberben.

Sok százezeren, kikről már lemondtak, a Hoff-féle maláta-készítmények által egészségüket visszanyerték s annak még ma is örvendenek. (A felüldültek saját szavai.)

Tekintetes ur! Leljes egy évig sinlöttem fájdalmas gyomorhurutban és köhögésben, hasztalan volt minden gyógyszer, míg csak az ön kitűnő Hoff János-féle maláta-készítményeit nem használtam; néhány hónapja a köhögés tökéletesen megszűnt, étvágyam ismét megjött s egészségem az ön Hoff János-féle maláta kivonat egészségi sörre által tökéletesen helyreállt. Fogadja legforróbb köszönetemet. Egyidejűleg egy magyar nyelven irt köszönő-iratot mellékelek, sziveskedjék azt minél szélesebb körben elterjeszteni. Mező-Kovácsbáza
Dr. Nagy Alajos, plébános.

Tekintetes ur! Felkérem az ön Hoff János-féle maláta kivonat egészségi söréből 13 palack s két zacskó maláta melliczucorkának posta utánvét mellett való azonnali gőrs megküldésére. Örömmel tudatom, miszerint én az ön gyártmányait igen szivesen használok s azok nekem igen jót is tesznek s gyógyhatásosak. Mály tisztelettel Szt.-Andri. Villach mellett, 1883. szeptembet 5.
Peichl M. igazgató.

Orvosi gyógyelismervény.

Tekintetes ur! Uan szerencsém önnek azon kellemes tudósítást tehetni, miszerint a Hoff János-féle maláta készítmények eddig még valamennyi betegnél, kik légzőszervi bántalmak, étvágyhiány s emésztési bántalmakban már régebb idők óta szenvednek, a legsikeresebbeknek bizonyultak, miért is újból felkérem önt, postai utánvét mellett „Huschal János urnak Brünben” ezim alatt 28 palack maláta-kivonat egészségi sör és 3 zacskó maláta-csokoládé megküldésére. Grottau, 1883. szeptember hó 9-én.
Mély tisztelettel Dr. Fröde József gyakorló orvos.

Főraktár Szabadkán: Farkas József és Sztojkovits Döme uraknál; — Zentán Kupkay Géza gyógyszerész urnál.

Ovás! Csakis valódi Hoff János-féle maláta gyártmányokat kell kérni a cs. kir. keresk. törvényszéknél Ausztria-Magyarországban bejegyzett jegygyei. (A feltaláló arcképe.)

Páris. — London. — Budapest. — Grác. — Hamburg. — Frankfurt a Majna mellett. — New-York.